

فرش نامه

گلزاری

ویژه نامه جشنواره فرهنگی، هنری فرش
شماره یکم، بهمن ماه ۸۶

به نام آفرینشگر هنر و اندیشه

پاسداشت فرش ایرانی

از آنها هیچ توقعی نمی‌توان داشت. آنهم در دنیای امروز که هوت‌سازی و تاریخ پردازی همه‌جای شده است و از این روست که برای پر کردن خللهای فقدان پیشنهاد یاری، با صرف هزینه‌های هنگفت و باری جستن از نظریه پردازان گونه‌گون، در صدد هویت تراشی برای خود هستند. آنها با انتساب داشته‌های دیگران به خویش، سعی در ایجاد هویتی می‌کنند که می‌تواند پیشوانه افتخار ملی و ایجاد همگرایی داخلی در سطوح اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی باشد.

در این میانه، دست یازی به میراث تمدنی و فرهنگی حوزه‌های بزرگی همچون تمدن ایرانی، ساده‌ترین راه است که گاه غفلت و یا این اعتنایی ما موجب کامیابی آنها شده است.

به هرزوی هر کس در این میدان سهمی دارد و جای خرسنده است که دست کم در گستره دانشگاه و نیز در وادی فرش دستباف ایرانی، نیتی عزیز و کوششی شایسته را شاهدیم.

اداره کل فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری آمادگی خود را برای برگزاری جشنواره‌ای فرهنگی، هنری با هدف بیوند خوردن دانشجویان با هویت بومی و با محور قراردادن یکی از یادگاری‌های ارزشمند فرهنگی این دیار که همانا فرش دستباف است اعلام کرد و این جمیع علمی فرش ایران با پاور بداهیت این رویداد، این ندارایه شایستگی لبیک گفت. دانشگاه کاشان نیز با پذیرش میزبانی تکمیل نعمت کرد. از آن پس لطف دیگرانی نیز همراه جشنواره شد به ویژه مرکز ملی فرش ایران که پستیبانی از این رخداد را وظیفه خود برمود و شرکت سهامی فرش ایران که به گرامی این آتش شعله را فروخت. اهالی رسانه و ارباب خبر نیز دست یاری دیگرخانه جشنواره را به گرمی فشردند و مدیران فرهنگی دانشگاهها، مدیران گروه فرش مراکز آموزش عالی و کانونهای فعال دانشجویی نیز نعمت تمام کردند.

نمادران بسیاری از رشته‌های هنری و ادبی مشوق اعضای دیگرخانه جشنواره شدند و کاشانی‌ها نیز وعده میزبانی شایسته ای برای نمایشگاه و برنامه‌های اصلی جشنواره دادند.

اینک سفره گشوده است. عهمانی مهیا است. میزبان آماده است و تا هشتم آسند ماه منتظر مهمانان دانشجوی خود هستیم تا با دستی بر از آفرینشیهای علمی، هنری و ادبی خود با موضوع فرش ایرانی قدم بر چشم مانهند.

می‌خواهیم بر تاراجهای عیان و اشکاری که از خزانه و ذخایر فرهنگی، هنری و علمی ایران زمین صورت می‌پذیرد، جشم نبندیم و هوشیارانه به پاسداشت یکی از مقاوم ارزشمند تاریخی و هویتی خود "فرش دستباف ایران" برخیریم.

شما هم یاور ما باشید
دیگر جشنواره

اسطوره‌ها و افسانه‌های کهن ایران زمین، بهلوانان بولاد رگ و ستبر سیمه و آهین مشت ما که زیر سم ستور انشان خارا غبار می‌شد، زیان شکرین و شاهوار ادب پارسی که در دوازنه روزگاران سوده و استوار شده، ریاضی دانان و منجمان نامدار این مرز و بوم که پیچیدگی های منطق و هندسه را ویکرانگی آسمانها را بهتر از زمین خاکی می‌شناختند، اطبای زیردستی که به یاری خدایشان شفا دهنده بیماران و راز گشای امراض گونه گون بودند، عرفای پرآوازه ای که شب و روزشان به سیر آفاق و انفس می‌گشت، هنرمندان نقش پردازی که به سرانگشتان پر شعبده خود، بدیع ترین جلوه های زیبا را بریکر و صنایع دستی جاودانه می‌ساختند، و نیز گوهر دردانه فرش دستباف ایرانی، همه و همه بخشی از هویت ما هستند که پاسداری از آن وظیفه همه آنهاست است که دل در گروی این خاک دارند.

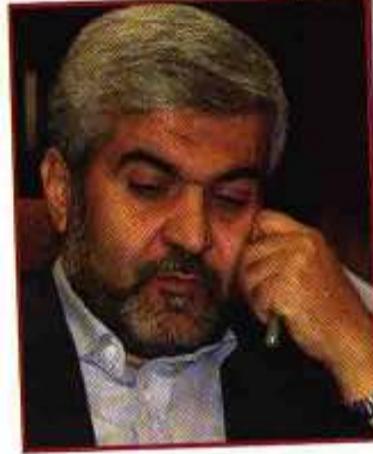
فرهنگ و میراث فرهنگی کشور، تنها چند تیر و تخته و خشت خام نیست و دانشمندان و فرهیختگان علمی، ادبی، هنری و معنوی ایران، تنها نامهایی برای درج در یادنامه‌ها نیستند.

هنرهای به یادگار مانده از پیشینیان بر سنگ، بر یوم و بر تار و پود را نباید به رایگان تقدیم بیگانگان کرد. اینها همه پیشوانه‌های توسعه در جامعه مدرن امروزی هستند و بدون انکا و سوار شدن بر شانه‌های آنان نمی‌توان به پیشرفت رسید. در دآور است که می‌شونیم تاجیکستان، اذربایجان و ترکیه، غزلیات حافظ، کلیات عبید زاکانی و برخی اثار این سینا را در فهرست خاطره‌های جهانی یونسکو به ثبت رسانده‌اند. مولوی و اترکیه از آن خود کرده و شیخ الریس، مسافر امارات شده است. رودکی، راتجیکها مدعی شده‌اند و مانی رانه بیامبر و نقاش یارسی که عراقی باد می‌کنند.

از فردوسی ایرانی تر که نداریم. همین تاجیکها بیش از ما برآش سرمایه گذاری کرده‌اند، فیلم ساخته‌اند، کنگره بروکرده‌اند و بزرگش می‌شمارند. رسانه‌ملی ما فیلمها و مجموعه‌های عمر خیام و نظامی را از سوریه و دیگر اطراف ایمان خردباری و پخش کرده است. امثال ناصر خسرو را هم که مدتهاست همسایه‌ها از آن خود کرده‌اند. بادگیرهای نیز در فهرست گنجینه‌های فرهنگی ایرانی امارات ثبت شده و جشن توروز را دیگران در تملک معنوی خود می‌خواهند. فرش کهن‌نوش یارسی پازیریک را هم که خلی‌ها مدعی هستند. از ارمنستان گرفته تا ترکیه.

تابه کی باید این یادگارهای فرهنگی، ادبی و هنری را یکی پس از دیگری از گف بدھیم؟ تا به کی تنها لحظه‌ها را بر لحظه‌ها کوک بزنیم و شیها را وصله روز کنیم و منغله‌انه شاهد و ناظر به یغما رفتن این گنجینه‌ها باشیم؟ آشکار است که تا زمانی که ما چنین به غفلت اندر باشیم، کوتاهی‌های این فرش نیز نیستند. این است برای دیگران تا مواريث و مقاومان را ارزان به دست آورده‌اند که گفته‌اند:

چو بیشه تهی ماند از نره شیر
شغالی به بیشه درآید دلبر

فرش؛ دستاوریزی برای توجه به هویت بومی

اگر توجه و علاقه مندی مدیر کل امور فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نبود، امکان برگزاری جشنواره دانشجویی فرش قراهم نمی آمد.

دکتر محسن اسلامی که اداره امور حوزه فرهنگ را در این وزارت خانه عهددار است، فرش را برای پیاده سازی بخشی از راهبردها و سیاستهای وزارت علوم برگزید و مارا راهی این میدان ساخت.

از او درباره حوزه مدیریتی اش و دلیل انتخاب فرش پرسیدیم. آنچه می خواهید گذشته را از کلام ام

سازمان میراث فرهنگی در وزارت علوم، عهده دار برنامه ریزی، هماهنگی و حمایت از برنامه های فرهنگی دانشگاههاست. این دفتر ماموریتهای متنوع فرهنگی را با سامان دهی جشنواره ها و فعالیتهای مختلف به انجام می رساند و یاریگر دانشگاهها در این زمینه هاست.

در این راه، مهمترین و ارزشمندترین هدف ما پاسداری از هويت و فرهنگ اصيل ايراني و اسلامي در دانشگاهها و مراکز آموزش عالي است. امروز و در برابر پيده هاي همچون جهانی شدن، تهاجم فرهنگی و گسترش غربگرایی، حفظ هويت یومی دانشجویان اهمیتی بيش از گذشته دارد و ما برای اين منظور در تلاش هستيم.

برنامه ریزی و کوشش برای نیل به فرهنگ مطلوب، ارتقای روحیه خودبازرگان، اعتلای هويت، عزت و ارزشهاي دانشجویی و بهره برداری از توانمندی تمامی تبروهای دانشگاهی در جهت تحرك فرهنگی و اجتماعی میتواند بر نوآوری و شور و نشاط در دانشگاهها از جمله محورهای فعالیت ما در وزارت علوم است.

برای توفيق در این عرصه باید به دیرینه درخشان و فرهنگ اصيل ايراني و اسلامي خود تکيه کنیم و قدر داشته های کهن خود را بدانیم.

بک افق اخلاق انسانی اسلامی

پسی ر مفاخر از روسمد، اصلیل و پرسایقه ما فرش دستباف ایرانی است که در طول قرنها با زندگی ایرانیان عجین بوده است و میراثی از فرهنگ، تاریخ، هویت، تمدن و هنر کهنه ما را در کنار جنبه های اقتصادی، اشتغالزایی و ارزآوری بر دوش می کشد. فرش دستباف با پیشیته پر افتخارش می تواند به عنوان یکی از محورهای تمرکز دانشجویان برای خلق و آفرینش آثار هنری و توجه جدی به هویت یومی ایرانی قرار بگیرد و از همین رو به عنوان دستاوری ارزشمند برای برگزاری جشنواره ای فرهنگی، هنری در میان همه دانشجویان کشور انتخاب شده است.

فرش دستی ایران یکی از مظاہر و نمودهای فرهنگ و تمدن ایرانی و اسلامی است و شایسته دیدیم تا امسال دانشجویان در قالبهای مختلف ادبی و هنری با محور قراردادن این محصول هنری، دست به آفرینش بزند و شور و نشاطی ویژه در دانشگاهها دید آورند.

با این نیت بود که انجمن علمی فرش ایران نیز به یاری فراخوانده شد و این مهم با کمک چند دانشگاه فعال در زمینه فرش به اجرا درآمد که بر خود لازم می‌دانیم از تلاش همه این عزیزان به ویژه انجمن علمی فرش ایران و دانشگاههای مجری جشنواره ندردانی کنیم.

فرش؛ هنر ملی ماست

دیرزمانی نیست که مرکز ملی فرش ایران در وزارت بازارگانی به عنوان بگانه متولی فرش دستیاف کشور ایجاد شده است تا به صورت مستمر کزو یکپارچه در زمینه های سیاستگذاری، حمایت و هدایت تولید و عرضه فرش ایران فعالیت کند. برگزاری جشنواره فرهنگی، هنری فرش را نمی توان بدون حضور متولی اصلی این هنر - صنعت در کشور منتصور بود و از این رو دست باری به سوی دکتر مرتضی فرجی (ریس مرکز ملی فرش ایران) دراز کردیم که او دستمن را به گرمی فشرد و مشوق ما را این حرکت شد.

او درباره ارزشها و عظمت‌های فرش ایرانی گفت: فرهنگ و تمدن کهن ایران در عمر چند هزار ساله خود سرشار از هتر آفرینی‌ها و خلاقیت‌های هوشمندانه بوده است و ساکنان هنرمند این سرزمین با درایت و زیرکی همواره در حال خلق و ابداع بوده‌اند که فرش دستیاف یکی از جلوه‌های زیبای آن است.

فرش، هنر ملی ماست که ایرانیان در طول تاریخ از ریستنده و تابنده و چله دوان گرفته تا رنگرز و طراح و بافنده و مرمت گر به آفرینش نگارستان همیشه سرسیز آن همت گمارده اند.

این کالای هنری و ارزشمند از سویی فرهنگ و سنتها را به هنر آمیخته دارد و از سوی دیگر اقتصاد و اشتغال را همراه خود کرده است. فرش دستباف یکی از مهمترین صادرات غیرنفتی کشور ماست که توان بسیاری در اشتغالزایی و ارز آوری در خود نهفته دارد و این مساله لزوم پرداخت جدی تر و افزونتر به آنرا مشخص می‌سازد. دکتر فرجی ما را به تلاش برای معرفی ارزش‌های فرش ایران فراخواند و خواست اجشنواره را به گونه‌ای شایسته و در خور نام فرش ایران برگزار کنیم تا افکار عمومی خوبی به سمت و سوی این کالای ارزشمند جذب شود.

ریس مرکز ملی فرش ایران همچنین امیدوارانه افزود: همه باید تلاش کنیم تا
ین حرکت بتواند از توان و انگیزه همه دانشجویان کشور برای پیشود و تصحیح نگاهها
به فرش دستیاف بهره بگیرد و اثرات مانندگار و ارزشمندی از برگزاری جشنواره به
ست آید.

❖ متنظر مهمان خود هستیم

فرش دستیاف ایران، محصول هنرمندی و روح لطیف و ذوق فراوان مردم این سرزمین است که در طول قرنها گذشته با زندگی و حیات ایرانیان پیوند خورده است. این محصول هنرمندانه افزون بر جنبه های اقتصادی، اشتغالزایی و ارزآوری، حاصل هنر، فرهنگ و تمدن ایرانی و اسلامی است و می تواند محور ارزشمندی برای پیوند خوردن جوانان با گذشته و هویت فرهنگی آنان باشد.

جشنواره فرهنگی، هنری فرش، حرکتی ارزشمند و رویدادی تاثیرگذار است که با برگسته سازی این میراث قدیمی و پرافتخار، موجب می شود تا افرینش‌های علمی و هنری دانشجویان، سمت و سوی فرهنگی و هویتی بیابد و به عنای فعالیتهای فرهنگی و هنری دانشجویان بیفزاید. بی تردید دانشگاه کاشان همه توان خود را به کار می بندد تا میزبان شایسته ای برای این رویداد مهم باشد و ان شا... دیگر سازمان ها و نهادهای فعال در منطقه نیز دانشگاه را در این مهم باری خواهند رساند و به همین منظور ستاد اجرایی این جشنواره نیز به زودی با محوریت دانشگاه در منطقه فعال می شود.

جشنواره مهمان دانشگاههای مختلفی در سراسر کشور می شود اما مراسم اصلی، معرفی برگزیدگان، اهدای جوایز و برپایی نمایشگاه آن در دانشگاه کاشان خواهد بود. در هفته نخست اردیبهشت و در آستانه فصل گل و گلاب، کاشان مهربان که خود مهد فرش دستیاف ایرانی بوده است به روی شرکت کنندگان در جشنواره آغوش گشوده و جامه میزبانی بر تن می کند.

از دکتر سید جواد ساداتی نژاد سکاندار و رئیس دانشگاه کاشان درباره فرش، جشنواره و حال و هوای میزبانی پرسیدیم که چکیده کلام او در پی می آید: مردم کاشان از دیرباز ذوق هنری سرشار و علاقه ای وافر به صنایع دستی به ویژه انواع دستبافت ها داشته اند و این شهر از گذشته تا به امروز مهد تولید انواع فرشهای دستبافت با کیفیت و نامدار بوده است. فرش کاشان دیرزمانی است که شهرت جهانی دارد و زینت بخش بسیاری از موزه های دنیاست.

با چنین سابقه ای برای نخستین بار در کشور، رشتہ دانشگاهی کارشناسی فرش در سال ۱۳۷۵ در دانشگاه کاشان ایجاد شد و بیش از ۱۰ سال است که این دانشگاه به آموزش و تربیت جوانان علاقه مند به این هنر و صنعت می پردازد. این پیشینه موجب شد تا دوستان ما در اداره کل فرهنگی وزارت علوم و نیز انجمن علمی فرش ایران، این دانشگاه را برای میزبانی جشنواره فرهنگی، هنری فرش شایسته و مناسب بیینند که این انتخاب مورد استقبال ما قرار گرفت و بر همین اساس نمایشگاه و مراسم اصلی این جشنواره در هفته نخست اردیبهشت ماه سال آینده در دانشگاه کاشان برپا می شود.

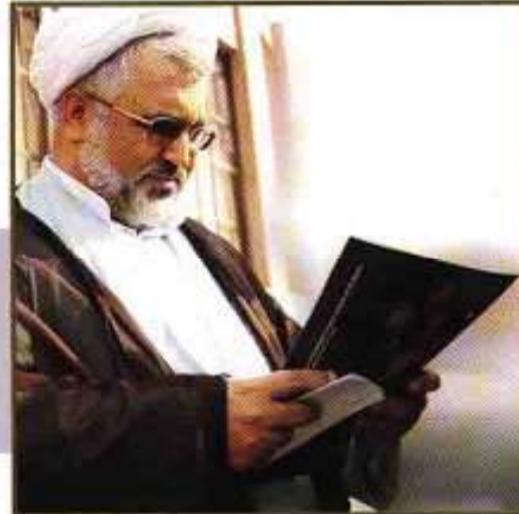
آخرین مهلت ارسال آثار
جشنواره فرشکنی هنری
تکمیلی

نها تا هشتم اسفند ماه ۸۶، برای شرکت در جشنواره
فرصت باقیست.

همه دانشجویان کشور در هر رسته و مقطعی از تحصیل می توانند در زمینه های گوناگون علمی، هنری و ادبی با موضوع «(فرش)» به خلق اثر پرداخته و افرینش‌های خود را به دیبرخانه مرکزی جشنواره در تهران ارسال کنند.

- آثار تخصصی فرش (مقاله، طراحی، رنگرزی، یافت، مرمت و ...)
- هنرهای تجسمی (نقاشی، عکس، حجم، گرافیک و ...)
- آثار ادبی و نوشتاری (شعر، داستان، نمایشنامه و ...)
- سایر گونه های هنری (موسیقی، فیلم، نمایش، هنر مفهومی و ...)

تلفن دیبرخانه : ۰۲۱-۸۸۸۲۷۱۲۵

❖ تبلیغ فرش، نمایش ویژگی های ایران است

در یک صبح پاییزی و بارانی بر پله های مجتمع فرهنگی رایزن هم کلام او شدیم تا برایمان از فرش بگوید. گفتیم که در تدارک جشنواره ای برای فرش هستیم و او در کسوت ریس کمیسیون اقتصادی مجلس پاسخمن داد. حجت الاسلام شاهی عربلو چنین گفت:

امیدوارم جشنواره فرش نتایج مفید و اثر بخش به همراه داشته باشد. در گذشته هنرآفرینی در عرصه های گوناگون از جمله تولید فرش تنها با دست انجام می شد اما امروزه دانش و فناوری هم به هنر دست افزوده شده و به ویژه در زمینه تولید فرش، سرمایه گذاری عظیمی از سوی کشورهای مختلف دنیا انجام شده است به طوری که شاهد گسترش طراحی های کامپیوترا هستیم. با این حال هنر دست ممتاز ایرانی همچنان جایگاه خود را در دنیا حفظ کرده است و همتای ندارد.

ما با تبلیغ همه گونه های هنر ایرانی به ویژه فرش دستبافت می توانیم امتیازها و ویژگی های ایرانیان را در دنیا به نمایش درآوریم و برگزاری چنین جشنواره هایی می تواند به بار تبلیغی برای فرش دستبافت ایران بیفزاید.

فرش ایرانی؛ آینه‌ تمام نمای هویت تاریخی، فرهنگی

در عروی سرد و زمستانی به سراغ مدیر دانشنامه تاریخ معماری و شهرسازی ایران زمین رفته‌تم تا از منظر مردمی جند و جهی به فرش به عنوان کالای چندوجهی بتکریم. مهندس سید محمد بهشتی که امروز بر آن است تا دانشنامه معماری را به فرجام برساند، پیش از این در مسندهای مختلف فرهنگی و هنری تکیه داشته که ریاست سازمان میراث فرهنگی و تاریخی بنیاد سینمایی فارابی از آن جمله اند. عضو پژوهش‌های فرهنگستان هنر با شیدن حال و هوای جشنواره فرهنگی، هنری فرش گفت: هر نوع مواجهه‌ای با فرش که وجود فرهنگی و هنری داشته باشد مطلوب و مفید است. ما در بیشتر مواقع با فرش تنها به عنوان یک کالا رو به رو شده‌ایم و حتی واحد سنجش فرش برای ما "تخته" است. این نشانکری می‌توجھی ما به ریشه‌ها و جنبه‌های فرهنگی و هویتی فرش است، یاد به جنبه‌های دیگری جز تاریخ و پویاد و ظاهر فرش و مسائل اقتصادی آن هم توجه سود.

وقتی کب و گفت کوتاه ما یا او به یاد رساند، یادداشتی را درباره فرش ایرانی از او به ازمان گرفتیم که در پی می‌آید: فرش ایرانی، آسمانی است که به زمین تازل شده با پنجه‌ای است که ملکوت عالم خاک در قاب آن آشکار شده است؟ او کیست که شاپرسته قدم‌های مبارکش فرش ایرانی است و فرش ایرانی چیست که برآزنه قدم‌های اوست؟

در فرهنگ و تمدن ایران با آینه‌های رو به رو می‌شویم که قامت رغایی هویت تاریخی، فرهنگی ایرانی به صورت تمام قد در آنها معکوس است و پیش روی ما قد بالایی از ما را به نمایش می‌گذارد که بی این آینه‌ها آن را زیاد بردہ ایم. وقتی با این قامت رعنای مواجه می‌شویم، مثل این است که کسی را می‌ینیم که در کنده وجودمان اورامی شناسیم ولی به خاطر نمی‌آوریم بنا به کدام خاطره‌دلنشیون و اغلب بی‌یاد نمی‌آوریم کی و کجا با او مانوس بوده‌ایم. ولی هرچه هست آشنازی عطر او و شیرینی خاطره‌مبهم او مرا زمین گیر می‌کند و برایمان سخت است که چشم از او برداریم. آینه‌هایی که چیزی در اعماق وجود مارا به چنیش و امی دارد و به ما رخصت خلوت با خود را می‌دهد و همچون برهانی قاطع بی‌آنکه بدانیم چرا و چگونه، خط بطلان بر همه آنچه محصل و متأثر از روزمرگی خود آگاهمن است می‌کشد.

آینه‌هایی که در صورت ظاهر از یک جنس نیستند ولی همه یک کار را می‌کنند و در آینه‌گی بگانه هستند. آینه‌هایی که گاه از جنس باعفین هستند، گاه از جنس غزل حافظاً، گاه در قاب نوروز، گاه در زیر و به موسیقی ایرانی و... و گاهی از تار و پود فرش ایرانی، فرش ایرانی، آینه‌ تمام نمای هویت تاریخی، فرهنگی ماست. قامت رعنای هویت ایرانی را ذهنیت‌هایی که دلالت بر تنوع فرهنگی ایشان و فانیت بالذات هر گونه فرهنگی می‌نماید تا مرتبه‌ای که برخوردار از وحدت و یگانگی است.

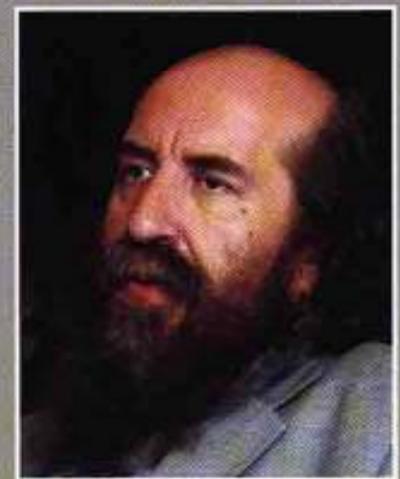
هم طبع شاعری ایرانیان را می‌نماید و می‌بین نوحه ایشان به اسما می‌ترین هراتب حیات و هستی است و هم انتظام دهنده بخشی از زمینی ترین مرانب‌زندگی روزمره‌اوست و مأموریت تبیین ادب تاریخی ایرانیان را بر عهده دارد.

هم کیمساگری ایرانیان را به تماش در می‌آورد و هم رندی و پرده‌بُوشی ایشان را.

خلاصه اینکه هر قطعه فرش ایرانی با نفس و تکار خود همچون آوازه خوانی استاد با اوای دلنشیں با اینی سایس و موخر و تحریری هوش ربا می‌خواند که "اهل" کجای "این سرزمین است و در عین حال همه فرشهای ایرانی از فرش پا زیریک تا فرش پهارستان تا فرش شیخ صفی و ناهمه فرشهایی که امروزه در کارگاههای شهرها و روستاهای سیاه چادرهای عشاپر یافته می‌شود و تا همه فرشهایی که در خانه هر ایرانی میزبان غم و شادی ایرانیان است، همه و همه سخنی واحد را زمزمه می‌کنند و به یاد ایرانیان می‌آورند که اهل "کجا" هستند.

یک قصه پیش نیست غم عشق و وین عجب کز هر زبان که می‌شونم نامکر است

فرش؛ شعر منظوم بافته‌ها

امروز ریس کمیته ملی موزه‌های ایران است اما در عالم فرهنگ و هنر، بسیار داشتند و کسوتهای گوناگونی بر تن داشته است. به جر عه نوشی اطلاعاتش که منتشر شده است، جویبار داشت را برابر می‌گذارد که تو را به دریابی رهمنم است.

در برابر سید احمد محيط طباطبائي نشستیم تا با بیان شیرینیش فرش ایران را بازخوانی کنند. گفت:

چه خوب که جشنواره نگاه فرهنگی و هنری به فرش دارد. فرش ایرانی جنبه‌های فرهنگی و هنری بسیار شاخصی دارد. فرش یکی از ملزومات زندگی ما بوده است. فرش گستردنی است و ماروی زمین می‌نشستیم. در اروپا به علت استفاده از میز و صندلی، دیوار نقش مهمی دارد اما در فرهنگ ایرانی، کف و سقف مهم بوده است و ماروی کف می‌نشستیم و بر این مبنای فرش عنصر مهمی در زندگی مردم ایران بوده که ایرانیان سعی کرده‌اند آنرا زیبا، دلیزیر و آراسته کنند و تکامل بخشند.

با این وصف جنبه‌های هنری در فرش به سدت نقویت می‌شود و البته این هنر در مناطق مختلف کشور تنوع زیادی دارد و با فرهنگ هر منطقه آمیخته است. همانطور که گویش، لباس، غذا و معماری هر منطقه از ایران ویژگی خاصی دارد، فرش هم ویژگی‌های خاص هر منطقه را دارد.

لباس زن سنتی‌جی به راحتی قابل تشخیص است و فرش سنه هم به هویت آن منطقه گره خورده است و معرف فرهنگ آنجاست. زندگی جریان دار عشايری با رنگهای تندی که عشاير در فرش به کار می‌برند هر تیپ است و زندگی ارام کویری با رنگهای عمیق و آرام فرش مناطق مرکزی ایران پیوند دارد و به راحتی می‌توان تبلور فرهنگ هر منطقه را در هنر فرش آن دید. در پرداختن به فرش بنا بر تها به گردش اقتصادی توجه کرد که اتفاقاً ضعف و نقطه منفی ما در فرش، کمرنگ شدن جنبه‌های فرهنگی آن است. از زمانی که مایه اصلاحات، ویژگی‌ها و هویت فرش هر منطقه از کشور می‌توجه شدیم و فرش یک منطقه را در منطقه‌ای دیگر تولید کردیم، در واقع وجه ممیزه فرش ایرانی را راه را کرده و به دنیا آمد. بازار را هم از دست دادیم.

توسعه اقتصادی در صنعت فرش باید بر پایه هویت فرهنگی آن شکل گیرد و باید زمینه فرهنگی و هنری را در جهت پیمود وضعیت اقتصادی مورد توجه قرار دهیم. اگر تها با یک دید کوتاه‌مدت اقتصادی به جنبه‌های اقتصادی فرش اهمیت دهیم و وجود فرهنگی و هنری آن را فراموش کنیم، شکست می‌خوریم و بازار را به راحتی به رقبا واگذار خواهیم کرد.

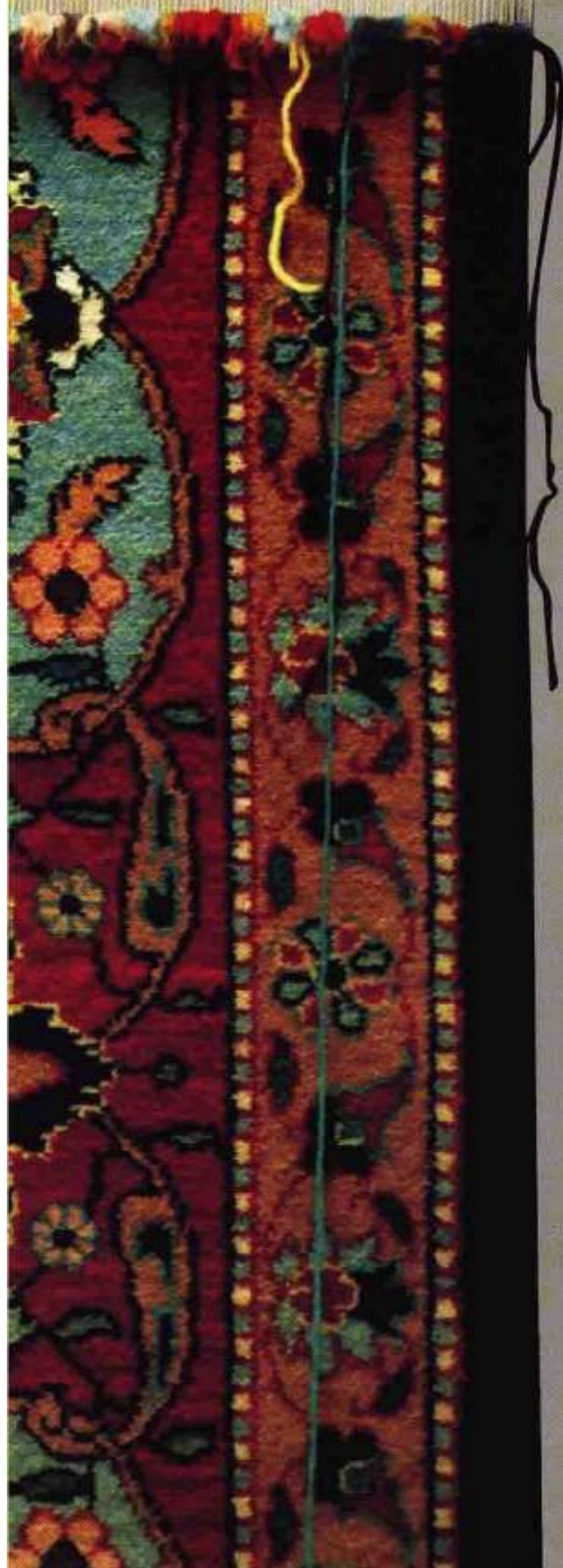
فرش ایرانی قطعاً به فعالیتهای فرهنگی و هنری نیاز دارد که این جشنواره هم در همان چارچوب است. باید با برپایی جشنواره‌ها و نمایشگاه‌هایی به ویژه از فرشها و طرح و نقش‌های قدیمی فرش در سراسر دنیا به فرش هویت بخشی کنیم. باید فرش‌های تاریخی ایران و فصه‌ها و ماجراهای کهنی که درباره فرش ما بوده و یا روی فرش ایرانی حک شده به دنیا معرفی شود. فرش‌های معروف لهستانی که در زمان جنگ جهانی در کارگاه‌های ایران باقته شده و یا فرش‌های مشهور به برخالی نمونه‌های خوبی برای تبلیغ هستند. نقش ایران در توسعه و گسترش فرش در سراسر دنیا به ویژه در سده‌های ۱۷، ۱۶ و ۱۸ میلادی انکار ناپذیر است. بازگشت به این اصلت و هویت تاریخی و جایگاهی که ایران در معرفی این یادداشت می‌نماید، بسیار مهم است.

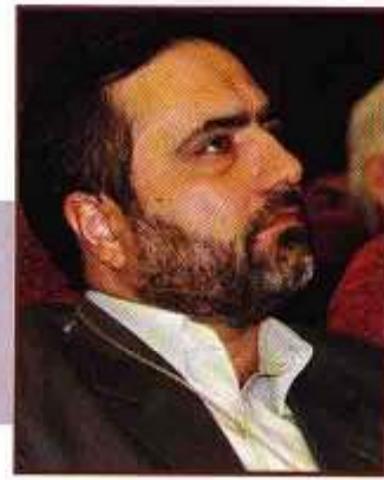
فرش با رای ایرانی، با نظام مهندسی ایرانی، با شیوه زندگی عشايری و با فرهنگ و حتی شرایط زیستی مناطق مختلف ایران در ارتباط بوده است. گوناگونی انواع فرش از قالی و قالیچه تا گمه و گلیم شنان از این ارتباط دارد.

فرش به اندازه‌ای دارای جنبه‌های قوی هنری بوده و آنقدر در فرهنگ ما عزیز بوده که حتی دختر فتحعلی‌شاه هم برای رفتن به خانه بخت خودش قالیچه بخت خود را با نقش ظل السلطان بافته است.

گاهی گویند فرش مربوط به اوقات فراغت است و با اینکه عشاير به هنگام استراحت در فاصله کوچ، فرش می‌باقه‌اند. در حالیکه به باور من دامداری در ایران به خاطر فرش شکل گرفت. دامداری ما برای مصرف گوشت نبود بلکه برای به دست آوردن پشم و تولید فرش بود. اصلًا اوقات فراغت در ایران با آنچه پس از انقلاب صنعتی در غرب متداول شده متفاوت است. در ایران زندگی و فراغت از هم جدا نبوده و کار و تفریح ما توان‌بوده است. شما در فیلم "علف" که کوچ ایل بختیاری در ۸۲ سال پیش را نشان می‌دهد، می‌بینید که کسی کارش شاهنامه خوانی در حلول مسیر بوده است. حمام رفتن که برای نظافت است، در فرهنگ ایرانی نوعی تفریح و دور هم نشینی بوده است. قبه‌های خانه‌ها مکانی برای نقالی و برده خوانی هم بوده‌اند. و مثابه این وضعیت را در یک کارگاه قالیبافی هم داشته‌ایم. در کارگاه قالیبافی می‌توان رابطه شعر و ادبیات و موسیقی را با فرش به تماشا نشست. نقشه خوانی‌ها و گفتن اینکه لاکی بزن، نیلی بزن، با ریتم و آهنگ و نغمات موسیقی‌ای همراه بوده است. رابطه زیبایی بین فرش با شعر و موسیقی و کلام موزون برقرار است. فرش در آینین مذهبی عانند مراسم قالیشویان اردهال حضور دارد. فرش در باستان‌شناسی و بررسی سرنوشت تمدن مانند بازیربک حضور دارد. شما روی فرش می‌توانید زندگی را گسترد ببینید. هترمند آنچه را که آزو داشته و دور از دسترسش بوده می‌باافته و هم‌را روی فرش و در دسترس جود فرار می‌داده‌ایست.

فرش، شعر بافته‌های است. فرش، شعر منظومی از بافته‌های است که در طول تاریخ ایران و آمیخته با فرهنگ ایرانی سروده شده است.

گره گشا

رُشکنج زلف تو هر شکن
گوهه‌ای فتاده به کار من
ز گره گشا بی زلف خود
تو ز کار من گوهه‌ای گشا

(جامی)

در آغاز گره بود و گره لا به لای تار بود که می‌رسید به ریشه‌ها و میان دستان
زمخت گره زن و قوس تیز چاقو.

یکی زیر ... یکی رو ... یکی زیر ... یکی رو ... یکی ...
گوش من پر است از این ترانه‌های هزار ساله و چشم آشناست به نقش و رنگ و
گره گره سرزمینم.

ریشه‌هایم را می‌جویم.
سرزمینهای سرد را گره زدم به خودم، گرم نمی‌شوم. من کهنه تر از بازی‌بیکم و
نشانم همین چشمها بی سوی مادران چشم براهم، سرانگشان زخم آسود دختر کانم،
دستان تا ارنج سرخ مردانم و جوانی نکرده پیر شدگان گره زن این آب و خاک که گره
می‌زنند به تار خود، بود خود، وجود خود، سرنوشت خود.

ریشه‌هایم را می‌جویم.
یکی زرد ... یکی سبز ... یکی آبی ... دوتا قرمز ... یکی ...
در آغاز گره بود و تار و بعد بود که نشست بر ردیف گره‌ها و بعد هم دیگر کوبه‌های
دفتین . تقدیم ... تقدیم ... بر ذهن یافتد که نه، بر سرم می‌کوید .
گره‌ها یکی یکی، دوتا نشان، نشان می‌زنند . گل، درخت، آب و ... افتاب از پس کوه
خودش را بالا می‌کشد و باد لا به لای شاخه تبریزی‌ها می‌یعجد . از دور انگار صدای
هدده سلیمان است و نفعه فاخته . یک نفر آنچه دست در گردن دلداری گره زده یک
دست جام باده و یک دست زلف بار ... و سلطانی جم که این نقشها می‌سرش نکرد و من
هنوز امید به شکر خند ساقیست .

من کجا و این رنگها از کجا؟ من کجا این نقشها از کجا؟ من کجا این سرخوشی
از کجا؟ من کجا و عشق از ...
من ریشه‌هایم را دنبال می‌کنم . به کجا می‌برند این نقشها مرا؟ با که بگویم که
در این پرده چه دیده‌ام و من بینم؟ این گره‌ها سخت به من تینده‌اند . از کجا این
سرزمین و گره‌هایش بگویم؟ از کجا این نقشها یاش بگویم که با من ناآشنا باشد؟
ریشه‌هایم را می‌جویم باز ...

اتگار یافتد بزرگ‌بایم گره می‌زنند و بزرخ‌بایم می‌تنند . کاش وجوده را به پریجه‌ری
گره می‌زد . آن پریجه‌ری که بعد عتابهای بی شمار دفتین، یک کرشمه‌اش تلافی صد
جفاست . آنکس که همیشه فرج بعد شدت است و گرمها را یکی یکی می‌زنند و بعد با
سرانگشان لطیف می‌گشاید .
در آغاز گره بود ...

اما آنچه باعث شد به سراغ سعید محمودی از ناوه برویم و ازوی خواهیم
تاداوری بخش عکس جشنواره را بیدیرد، عکسهای زیبایی او از فرهنگی ارزشمند
ایرانی بود که در کتاب ۳ جلدی "رویای پیشست" به چاپ رسیده است.

محمودی از ناوه درباره فرش به ما چنین گفت:
فرش در خانه‌های ایرانی، کلستانی پیشستی است که شور تغزل انسان زمینی
را در تار و پود خود به نمایش درآورده است.
فرش ایرانی، نمادی از باغ ایرانی است و تخلیل انسان زمینی است که بر این
آفرینش، نقش زندگی می‌بخشد.
در خانه‌های ایرانیان می‌توان فرش را در انواع رنگها و طرحها و اندازه‌ها
و با کیفیت‌های متفاوت دید و این نشان از گنجی ارزشمند و متنوع است که نزد

نو اندیشی با تکیه بر اصالتها

بیش از ۷۰ دهه از ایجاد شرکت سهامی فرش ایران که جایگزین شرکتهای خارجی
و کمبانی قالی شرق شد، می‌گذرد و امروز سکان هدایت این شرکت در دست
دکتر سید جلال الدین بصاص است. او که دکترای نساجی را از استرالیا دریافت کرده،
سالهای است که در عرصه فرش دستیاف ایران فعال است.

در مجالی اندک هم سخن‌شیدیم تا جشنواره را از منظر او بینیم که چنین با سخمان
داد:

این جشنواره فرشت مناسبی برای توجه به جنبه‌های مختلف فرش از نگاه جوانان
هنرمند است و موجب می‌شود تا افکار جدید و آرای مفیدی درباره هنر - صنعت فرش
از سوی دانشجویان علاقه‌مند عرضه شود.

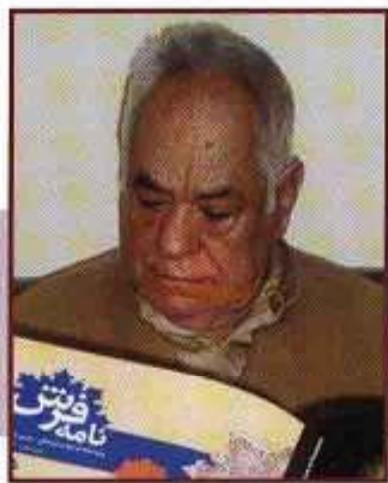
فرش دستیاف ایران با وجود شهرت جهانی، هنوز زوایای پنهان بسیاری دارد و برای
نشان دادن ابعاد مختلف هنری، فرهنگی و علمی آن باید تلاش فراوانی صورت بگیرد
که جشنواره فرهنگی، هنری فرش مجال خوبی برای این امر است.
بصاص چنین ادامه داد که، آنها بی که از دور نظاره گر هستند، از روند تولید فرش
دستیاف و زحماتی که در این راه کشیده می‌شود آگاهی ندارند و تنها فرشتهای تولید شده
را می‌بینند. تلاش و ممارست و از جان گذشتگی طراحان، رنگرزان و بافندگان است که
منجر به تولید فرشی زیبا و ارزشمند می‌شود و باید کوشش کنیم تا به هر شکل ممکن
این زحمات معرفی و شناسانده شود.

از مدیر عامل شرکت سهامی فرش ایران درباره نوآوری و اصالت در فرش نیز پرسیدیم
که گفت: طرح، نقش و سنتهای اصیل فرش ایران در طول تاریخ در حال بازیوری و
نحوانی بوده است و همچنان باید در تولید فرش با حفظ اصالتها، در بی‌بی‌سی و نوآوری
باشیم.

روح سنتهای اصیل در تولید فرش باید حفظ شوند اما نباید مانع نوآوری و نوآندیشی
در این امر شد و هنرمندان متوجه باید به دنبال پیوند سنتهای اصیل با نیازهای روز
باشند. ما به جای ۳۰۰ طراح باید ۳۰۰ طراح و به جای ۳۰۰ هزار متکر به ۳۰۰ میلیون
متکری که قدرت طراحی و ابداع داشته باشند نیاز داریم تا تبادل افکار و اندیشه‌های
اصیل و کاربردی بین طراحان، اندیشمندان و تولیدکنندگان به خوبی صورت پذیرد.
بصاص یه کلام خود اینچنین بیان داد که: هنر فرشبافی ایران بی مانند است و کشورهای
دیگر به پای هنرمندان ما نمی‌رسند. باید قدر این میراث پر افتخار را بدانیم و به هر شکل
ممکن در جهت حفظ، پرورش و ارتقای آن گام برداریم.

نگاه بکر دورین دانشجویان به فرش

او تا کنون در بیش از ۱۸ نمایشگاه گروهی عکس در داخل و خارج از کشور
شرکت داشته و ۱۸ نمایشگاه انفرادی عکس نیز برگزار کرده است. چندین
کتاب عکس از جمله "کاشان مروارید کویر"، "تحت جمشید، بارگاه تاریخ" و
"زیبایی‌های ایران" را به چاپ رسانده است. همین امسال در ارزشیابی هنرمندان
ایران توانسته است نشان درجه یک هنری در رشته عکاسی را از وزارت ارشاد
دریافت کند.

زندگی، رنگ است

با وجود این بیوستگی که از قدیم بین هنرها و صنایع ایران بوده است، برپایی چنین جشنواره‌ای کاری پسندیده است که می‌تواند هنر اصیل رنگرزی، طراحی و بافت فرش ما را بهتر معرفی کند.

از استاد پرسیدیم که بهترین و مهمترین ویژگی در فرشهای ایران چیست؟ بی‌درنگ سخن از رنگ به میان کشید. گفت: فرش ایران با رنگ گیاهی شناخته شده است. ما در رنگرزی گیاهی به هر رنگی می‌توانیم برسیم. پدر و مادر ساکن آمریکا بچه خود را به باغ گلها و باغ وحش می‌برند تا تنوع رنگهای طبیعت را بینند.

گردد خیره ز دیدنش چشم
لعل و شوق و زمرد و بشم

قرقاول و کبک و بیر و طاووس

با رنگ تو بر فلک زند کوس
فرش ایران همین تنوع رنگ طبیعی را دارد. انسان امروز که در آهن و زندگی ماشینی گرفتار است، با رنگهای طبیعی به آرامش می‌رسد. قرمز خالص چشم را اذیت می‌کند اما قرمز روتاسی کمی با زرد مخلوط است و ملایم و چشم نواز است. همه رنگهای طبیعی چنین خصلتی دارند.

تنوع رنگی نیز در رنگهای طبیعی فراوان است. با نیل می‌توان از کمرنگ ترین آبی تا سورمه‌ای را به دست آورد. با زاج سیاه می‌توان از خاکستری کمرنگ تا سیاه را به دست آورد. از پوست انار می‌توان سرخ و سیاه و زرد را به دست آورد. این هنر مردم این سرزمین است که باید به دنیا شناسانده شود.

استاد رنگرز در ادامه کلامش از سر شیفتگی درباره رنگ در فرش چنین گفت: القبا، نشانه قراردادی صداهast و ما در فرش، القبای دیگری داریم که رنگها هستند. با ترکیب رنگها داستان فرش نوشته می‌شود. غزل فرش سروده می‌شود. رنگها در فرش القبای بین المللی هستند که همگان آنرا می‌فهمند. شعر فرش با القبای رنگ جان گرفته است.

سیاحی در پایان سخن شعری زیبا، نفز و طویل را برایمان خواند که چنین آغاز

می‌شود:

ای رنگرز بزرگ عالم

گویند که سرخ و آبی و زرد

این هرسه تو کرده‌ای پدیدار

مویش سبید و دلش جوان است. هم صحبت او که می‌شوی حس می‌کنی که کوله بار تجربه اش بس سنگین است. از هر منطقه ایران که نامی به میان آوری، با شهرها و روستاهایش آشناست و حتی آداب و رسومشان را برایت برمی‌شمرد. او حمه چیز رانگی می‌بیند. به هرجا که نظر می‌کند، به دنبال رنگ است. زندگی برای او رنگ است.

سخن از استاد سید عباس سیاحی است. رنگرز کهنه کار ایران زمین که زاده اردستان و تجربه آموخته سراسر ایران و امروز از اهالی فارس است. همان بازیگر فیلم «گبه» که با کارگردانی محسن مخلباف و حمایت زنده یاد درودچی، نقش موثری در شناساندن این دستبافت به ایرانیان و جهانیان داشت.

فرصتی دست داد تا گپ و گفتی دراز دامن با او داشته باشیم و زانوی تلمذ نزد این پیشکسوت رنگرزی بر زمین زنیم. سخن با او بسیار بود و گفتی‌هایش شیرین اما در این جام محدود به چند جزء‌هایی بسندۀ می‌کنیم: به استاد گفتیم که دست در کار برگزاری جشنواره‌ای با این حال و هوا هستیم و نظرش را پرسیدیم که با تاییدی محکم گفت: هنرهای سرزمین ما همه با هم مرتبط‌اند. اندازه‌های فرش همیشه در تناسب با معماری مناطق بوده است. در گذشته به ویژه در روستاهای اتفاق‌ها با سقف چوبی با پهنانی کم و درازای زیاد بوده است و فرشهای تولیدی نیز به همین ابعاد بوده است و امروز فرش مصری در شهرها با معماری جدید ابعاد دیگری یافته است. بافته‌هایی مانند کلگی، روکرسی، رومیزی و... مرتبط با معماری و دیگر هنرهای ما بوده است.

اگر شاعر ما با رنگرزی آشنا نبود نمی‌توانست چنین بسرايد:

با فریب رنگ این نیلی خم زنگار فام
خمرة نیل، زنگاری رنگ است و پشم نیز به همان رنگ دیده می‌شود. اما کم کم اکسید شده و تغییر رنگ می‌دهد و شاعر با شناخت توانسته است این بیت را بسرايد. از این نمونه‌ها بسیار است و ادبیات ما ارتباط بسیاری با هنرهای ما از جمله دستبافت‌ها داشته است.

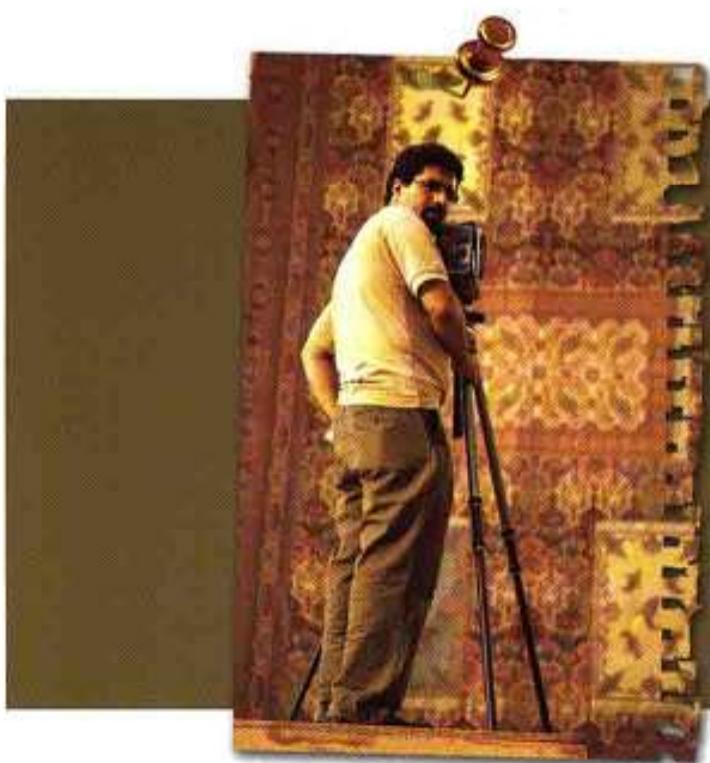
حتی تایپر و شیوه‌های مشترکی در بسیاری از هنرها داریم. مسگران اول مس را دندانه می‌کنند و گیر می‌دهند تا بتوانند روی آن کار کنند و در رنگرزی هم برای نگهدارن رنگ، دندانه می‌دهند.

بخشی از فرهنگ ما بر فرشها تبت و ضبط شده است. وقنانمه‌های بافته شده بر حاشیه فرشها و زیلوها خود حامل فرهنگ ما هستند.

مردم این آب و خاک به ودیعه نهاده شده است.

عکاسی به لایه‌های درونی و بیرونی فرش در همه مراحل تولید و مصرف آن از پشم‌رسی و رنگرزی گرفته تا طراحی و گره‌زن و گستردگی در سبستان مساجد و عمارت‌ها کاخها نظر می‌کند و به ثبت زیبایی‌های این هنر می‌نشیند. برپایی جشنواره فرش برای پاسداشت و تکریم این هنر ایرانی ضروری است و وجود بخش عکس در این جشنواره می‌تواند اندیشه‌های تازه و بدیع دانشجویان در بیت جذابیتها و زیبایی‌های فرش را به نمایش بگذارد.

دانشجویان نگاهی جوان، بکر و ناب دارند که این نگاه می‌تواند هنر فرش ایرانی را به زیبایی به تصویر کشیده و در عکس به ثبت برساند.

عرض ادب و تقدیم رپورت به پیشگاه فرش ایرانی

جناب مستطاب فرش ایرانی
سلام علیکم

حضر تعالی آنچنان در همه سده های ماضی از ساحت وجود خود و از جبهه مسعودت نان آثار جلالت و فخامت و
ظرافت، ساطع و هویدا نموده اید که در هیچ بلادی جز ایران لنگه تان یافت می نشود و آنقدر از طلعت همایون
نقش و نگار خود بر زمینیان فخر فرودخته اید که مایه رشک عالم قدس گشته و عرضه شهود از تار و پود و طرح
و نقش شما شرم روپمه فردوس به چشم دیده است.

با جناب شما چندان شگون از هر طرف بر اهالی پارس رخ می نماید که عرصه این خاک برق از خرگاه افلاک شده و با موکب فیروزی کوکبان بر چهار گوش دنیا چنان تاخته اید و سریر سلطنت و جهانیانی را به وجود مسعود خود به طریقی زیب وزینت داده اید که مردم دیگر بلاد سرشار از رشک و حسد در تدبیر و حصال شما به جرگه رقبای ما می پیوندند.

آری، مدت‌هاست که اهل دنیا جناب شما را پسند فرموده و در رواج بافت امثال شما همت مصروف می‌دارند و چون میلشان به ترقی است، فوج فوج جمع آمده، در این فقره از هیچ کس باکی در ارتکاب هیچگونه مناهی و معاصی ندارند و حتی بعضی اوقات باقته های حقیر خود را به نام شما جا می‌زنند.

ما نوکرها و رعایای جناب شما از این فقره خیلی خوشوقت و شاکر هستیم که هنر ساکنان این ملک و جلوه گری شما مورد اقبال و توجه اهل دنیاست و بدان مفتخریم که سکته مشرق زمین و مغرب زمین در به در به دنبال دست یافتن به نکات باریک این هنر و صنعت ناب پارسی هستند اما بیمناکیم که مباد از ما در نزدیکی به شما پیش افتند و مبادا که ما دانسته و فهمیده پشت پای به بخت خوش و مایه مباراکات خود زده و جناب شما را از خود برائیم.

واما بعد؟

با این اوصاف دست در کار قضیه ای شدیم که ارادت خود به جناب شما را به نمایش در آوریم و چنانکه وجود فایض الجود شما اهالی هنر را مجال رخنمایی بخشیده است، ما تیز آتش این تنور گرمسیر سازیم. فلذ فستیوالی تدارک دیده شده از روی پروگرام وزارت فتحیمه علوم و انجمن علمیه فرش وایضا دارالفنون کاشان و مساعدت مرکز ملی فرش و از این قسم اداره جات برای تلامیذ و محصلان کالجها و دارالفنونهای سراسر مملکت تا همه جوانهای ایرانی به جناب شما اندیشه کنند.

برابراین پروگرام مقرر شده است که محصلان در مکتبخانه‌ها با هر وسیله و ابزاری به خلق آثاری در وصف شما اعم از کتابت، طراحی، رنگرزی، بافت، رفوگری، قصه نویسی، سناریو نویسی، شعر، اعلان، نقاشی، خطاطی، فتوگراف، سینموتگراف و... بپردازند و این آثار را تا نوزدهم صفر ۱۴۲۹ ه.ق (هشتم اسفند ۱۳۸۶ ه.ش) به دبیرخانه این فستیوال در طهران ارسال کنند.

این فستیوال به جهت توجه عموم اهالی ایران زمین به ویژه محصلان مکتبخانه‌ها به حضرت شما خوبی نافع است و جمیع چاکران دربار همایون بی فوت فرصت به تلاش در این فقره مشغولند. ناگفته نماند که از روز یکشنبه سیزدهم تا پنج شنبه هفدهم ربیع‌الثانی ۱۴۲۹ ق (یکم تا پنجم اردیبهشت ۱۳۸۷ ش) در مکتبخانه کاشان، مجلس کنفرانس در وصف جانب شما برپا خواهد بود و بهترین آثار محصلان نیز در سالونی عرضه خواهد شد.

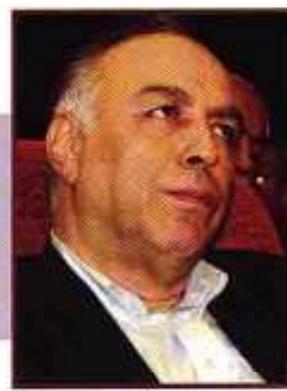
برابر راپورتهای واصله، این پروگرام و این فستیوال در سراسر مملکت سر و صدای زیادی به پا کرده است و جراید، کلمات زیادی در باب این انفاق عظیم درج کرده اند. قریب است که هیچ کتابی و جریده و اعلانی و امثال ذلک در هر کارخانه ای از مطابع جمیع ممالک محروسه ایران مطبوع نیافتد الا پس از درج راپورتی از حضرت شما و وجود پر برکت فرش ایرانی.

رجاء وائت از مراحم ملوکانه حضرت باری داریم که جنابعالی را همچنان با ما سر مهر بدارد و تداوم عواطف خسروانه شما سبب مزید دعا گویی کافه علماء و رعایا گردد و به برکت برپایی این فستیوال، چشم نا محربان دیگر بلاد از وجود جناب شما دور شود.

ابدء دریافت این مقاله با داشتن این کد پسندیده

گامی برای شناساندن فرش

خواستیم تا جشنواره را از زاویه دید کی از تولیدکنندگان و صادرکنندگان موفق فرش دستیاف نیز به تماساً پنشیمیم. با این نیت به سراغ مهندس هوشنگ فاخر رفته که هم عضو اتحادیه صادرکنندگان فرش دستیاف ایران است و هم نایب رئیس اتاق بازرگانی صنایع و معادن ایران.

او گفت: فرش دستیاف ایران باید معرفی و شناسانده شود. این محصول ارزشمند چه در داخل و چه در خارج از کشور نیازمند معرفی و تبلیغ است تا بتواند جایگاه مطلوب خود را حفظ کند و برگزاری جشنواره فرهنگی، هنری فرش گام ارزشناهای در این راستا خواهد بود.

عضو هیات ریسه اتاق بازرگانی ایران چنین ادامه داد که: اگر ارزشها فرش و جنبه های فرهنگی و هنری آن به خوبی معرفی شود، گرایش به این دستیافته بیشتر شده و فرش با عزت فروخته می شود که در نتیجه آن، امیدواری در بافندگان که معمولاً از اقتدار کم درآمد هستند بیشتر خواهد شد.

در کشورهای خارجی بهترین مکانها در بزرگترین شهرها به فرش فروشی ها اختصاص دارد که فرش دستیاف ایرانی گل سرسبد آنهاست و باید تلاش شود تا این ارزش و عظمت در برابر فعالیت رقبا بتواند جایگاه خود را حفظ کند. فاخر همچنین از کم کاری ها در عرصه تبلیغات فرش سخن گفت که موجب شده است ذهن عده ای از مصرف کنندگان به سوی سایر کف پوشها مثل فرش ماشینی و موکت میل کند و اظهار امیدواری کرد برگزاری جشنواره فرهنگی، هنری فرش دست کم در داخل کشور تأثیر مثبتی در تصحیح این گرایش داشته باشد.

ضرورت توجه به جنبه های هنری و اصیل فرش

برپایی جشنواره فرهنگی، هنری فرش کاری ارزشمند است زیرا جنبه های هنری، سنتی و اصیل فرش دستیاف ایران از وجوده اقتصادی و اشتغالزایی آن مهمتر است. این بیان بانوی است که سالها به پژوهش در حوزه فرش ایران مشغول بوده است.

مهندس شیوین صور اسرافیل ادامه می دهد: جشنواره فرهنگی، هنری فرش و برنامه های مشابه آن باید کمک کند تا از افکار و نگرشاهی بازرگانی و اقتصادی مطلق درباره فرش دستیاف دور شویم و به دیگر وجوده ارزشمند این محصول هنری توجه کنیم. صور اسرافیل که صاحب چندین تالیف در زمینه فرش ایران است، درباره ایجاد فضایی برای نوآوری در فرش اظهار داشت: نوآوری اگر ریشه در اصالتها داشته باشد پسندیده است و باید بر سنتهای پیشین اثر تخریبی بگذارد. هر طرح و ایده ای که ریشه آن از گذشته قطع شود، محکوم به تابودی است.

آنها که معتقدند باید به سلیقه بازار تن داد در اشتباهند. کشورهایی به همه خواسته های مشتریان تن می دهند که فرش نامرغوبی دارند ولی فرش خوب و با کیفیت ایران همیشه مشتری خود را خواهد داشت.

جشنواره ای مفید و اثرگذار

برگزاری همایشها و جشنواره های متعدد با موضوع فرش دستیاف می تواند برای این هنر اصیل ایرانی مفید و اثرگذار باشد به شرط اینکه به غنی و پریار برگزارش آنها توجه شود و در امر گزینش و داوری های نیز دقت لازم صورت پذیرد. دانشجویی بودن جشنواره نباید موجب کاهش سطح کیفی آن شود و باید نهایت تلاش به منظور غنای محتوای آن انجام شود.

این جملات را تورج ژوله به ما گفت. پژوهشگری که تا کنون چند کتاب ارزشمند را درباره فرش ایران به نگارش درآورده است. او ادامه داد: اکنون بیش از ۱۰ سال از راه اندازی رشته دانشگاهی فرش در کشور می گذرد و براین اساس انتظارات جامعه از این قشر آموزش دیده بالاست و به طور طبیعی باید آثار ارایه شده به جشنواره در بالاترین سطح کیفی باشند. ژوله با اشاره به تفاوت های موجود در جنبه اقتصادی و تجاری فرش با جنبه علمی آن گفت: در وجه تجاری، رقابت هایی مطرح می شوند که در نگاه علمی باید از آنها پرهیز کرد. حضور نگرش علمی و داوری های دانشگاهی در جشنواره فرش می تواند به بیرون وضعیت هنر فرش دستیاف ایران بینجامد.

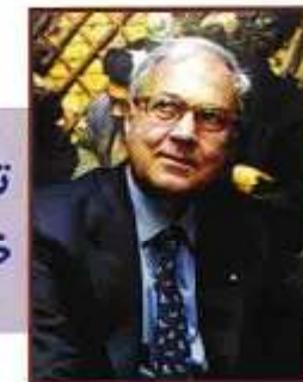
جشنواره ای برای کمک به اعتلای هنر فرش

او هم در تولید فرش نامدار است و هم در صادرات آن. هم سنتهای را شناخته و هم به پژوهشها نو در این عرصه پرداخته است. سخن از رضی میری است که شایسته دیدیم نظر اورا نیز درباره جشنواره بدانیم.

میری به ما گفت: جشنواره فرهنگی، هنری فرش در صورتی که وزین و با کیفیت برگزار شود، برای کمک به اعتلای و اوج یابی هنر فرش دستیاف ایران مؤثر خواهد بود. هترهای سنتی ایران در یوند با یکدیگر هستند و این جشنواره با نگریستن به فرش از جنبه های مختلف هنری می تواند فواید فواید مطلوبی در بی داشته باشد. امروزه یکی از ضعفهای موجود در آموزش دانشگاهی فرش، کم توجهی به سایر جنبه های هنر است. نقاشی ایرانی، کاشیکاری، معماری سنتی ایران و بسیاری از هترهای سنتی ما با هنر فرش قرایت دارند و توجه به آنها می تواند به فرش نیز باری رساند.

تلاشی برای شناخت ظرایف و لطایف فرش

دکتر طاهر صباحی پژوهشگر فرشی است که سالهای است در ایالات ایالتی اقامت دارد و انتشار نشریه بین المللی "گره" حاصل تلاش اوست. در سفری که به ایران داشت، نظرش را درباره جشنواره جویا شدیدم:

فرش دستیاف ایرانی ارزشها، ظرایف و لطایف بسیاری دارد و همواره باید در تلاش باشیم تا مردم دنیا به ویژه مردم ایران دوباره به اهمیت قالی ایرانی بی بینند. اگر این تلاش در قالب یک جشنواره صورت پذیرد بهتر به نتیجه می رسد. از این منظر برپایی جشنواره فرهنگی، هنری فرش اقدامی بسیار مثبت است که باعث بالا رفتن فرهنگ مردم و آشنازی بیشتر با فرش ایران می شود.

● فرش از نگاه هنرمندان

رضا میرکریمی (کارگردان):

فرش، ترکیب همگون و کامل همه هنرهای ایرانیان به شکلی موزون و ماندگار است. مینیاتوری از حضور نگارگری، خطاطی، شعر، موسیقی و معمایی در کاربردی مردمی و فراگیر. فرش قراردادی است ناوشته بین آداب و سنت مردمان با باورها و عقایدشان و آن حلقه نامری است که خلق جدا افتاده از خالق را به یاد بیشتر جاویدان می‌اندازد.

می‌گویند زمانی همه هویت ایرانی در هنرهایش متجلی بود. باقتهای، پخته‌ها، سروده‌ها، تواخته‌ها و ساخته‌هایش به حقیقتی واحد رهنمون می‌کرد و اکنون فرش به تنها یک و چه صبورانه همه آن شکوه و عظمت را در خلوت خانه‌هایمان میراث داری می‌کند.

مجتبی راعی (کارگردان):

فرش ایرانی، ترجمه‌فرهنگ، موسیقی و جغرافیای ایران است به تمامی زبانهای جهان.

محمد رضا هنرمند (کارگردان):

سینگر سار جنت نقاش معروف آمریکایی گفته است: تمام نقاشی‌های دوره تجدد (رنسانس) ایتالیا ارزش یک تخته فرش ایرانی را ندارد! گناهش گردن خودش.

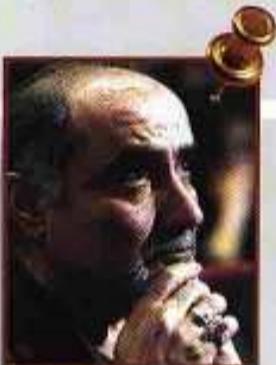

پانته آ بهرام (بازیگر):

فرش یک اتفاق کهن در جامعه ماست و خود به خود برای ما ایرانی‌ها نام فرش یک حس نوستالوژی به همراه می‌آورد. فرش دنیای غربی دارد. من در روزهای نخستی که کار برای نمایش اوایل را آغاز کردم به نمایشگاه فرش رفتم. آنجا متوجه شدم که چقدر موتیفهای فرشمن گسترده است مثل چیزهایی که تا وقتی آدم‌نبالش نزد نمی‌داند چه دنیایی پشتیبان است. هرچه ما به فرش نزدیک می‌شدیم می‌دیدیم که این باقتهایی که همیشه به عنوان یک عنصر تزیینی به آن نگاه می‌کردیم، بخشی از زندگی است.

ما با فرش زندگی می‌کنیم. بجهه‌ها روی فرش به دنیا می‌آیند و ما بعد از مردن با فرش تشییع می‌شویم و روی گور مردگان فرش می‌اندازیم. فرش از ابتدا تا انتهای زندگی با ما همراه است و عنصر مهمی در زندگی ماست.

منوچهر محمدی (تهمیه‌کننده):

سال گذشته یکی از تهمیه‌کنندگان سینمای ایران، ایده پرداز حرکتی شد تا سینما به عنوان هنری مدرن با فرش ایرانی پیوند بخورد که حاصل آن ساخت ۱۵ فیلم از سوی ۱۵ کارگردان نامدار سینمای ایران بود. به سراغ منوچهر محمدی مبدع این ایده رفتیم تا با نگاه سینما به فرش آشناز شویم. او گشاده رو فرش را چنین به بازخوانی نشست که:

از دیرباز یکی از شاخصه‌های اصلی و وجوده ممیزه هویت و تمدن ایرانی، فرش دستیاف بوده است زیرا در تولید آن ذوق و سلیقه ایرانی و هنر فرنگ این سرمیں تبلور می‌یافته است.

با توجه به وجود اقلیمهای متفاوت و خرد فرهنگ‌های گوناگون در ایران، تنوع فراوانی را نیز می‌توان در فرش‌های ایرانی مشاهده کرد به طوری که به دلیل آمیختگی فرنگ هر منطقه با فرش آن به راحتی می‌توان فرش یک منطقه را از نظر طرح، رنگ، جنس و اندازه از فرش دیگر مناطق باز شناخت و اقلیم‌ها توانسته اند ویژگی‌های فرهنگی خود را در فرش خود به تصویر بکشند.

امروزه در بسیاری از موزه‌ها و یا گنجینه‌های کلکسیونرها و مجموعه‌داران در سراسر دنیا می‌توان نمونه‌های فاخری از فرش ایرانی را دید. تنوع رنگ، نقشه و بافت در فرش ما جدا از تاثیر اقتصادی روی خانوارها، نقشی بر جسته و مهم در نمایاندن فرهنگ ایرانی در خارج از کشور ایفا می‌کند و نام ایران در بسیاری از کشورها متداول با فرش است.

این هنر - صنعت دستی از نقاط برجسته و فاخر هنر ایرانی است که توانسته در دنیا به عنوان یک سفیر ساخت، حرف بلند فرهنگی ایران را اعلام کند. در بسیاری از مراکز مهم فرهنگی دنیا، در اجلاس‌های رسمی و بین‌المللی و در بنایهای تاریخی و مذهبی، جای پای فرش ایرانی به خوبی آشکار است و کمتر مکان مهمی در دنیا را می‌توان یافت که فرش ایرانی در آن نیاشد.

از محمدی درباره پیوند دو هنر - صنعت "فرش" و "سینما" پرسیدیم که پاسخ داد:

در سینما بسیاری از شاخصه‌های فرهنگی و هنری و رشته‌های گوناگونی همچون ادبیات، موسیقی، معماری، طراحی صحنه و ... حضور دارند و فرش نیز دو نوع پیوند شاخص با سینما دارد.

یکی استفاده از فرش به عنوان عنصری زیبایی شناسانه و بصری در طراحی صحنه است که به قاب تصویر، هویت ایرانی می‌بخشد و ایرانی بودن فیلم را به رخ می‌کشد. دیگر اینکه فرایند تولید فرش از مرحله زندگی روستایی، دامداری، پشم‌چینی، ریسندگی، رنگرزی، طراحی تا بافت و عرضه آن در بازارهای داخلی و خارجی خود بسترها بی‌هستند که می‌توانند حامل بار دراماتیک سینمایی باشند.

سینمای ایران توانسته است در بازارهای جهانی مطرح شود و اگر پیوندی منطقی، درست و هنرمندانه با فرش برقرار کند، چشمی بزرگ اتفاق می‌افتد که ساخت فیلم "فرش ایرانی" گامی در همین راستا بود.

منوچهر محمدی با تحسین برگزاری جشنواره فرهنگی، هنری فرش اینجنین گفت که:

در باره فرش ایران یک نگرانی وجود دارد و آن اینکه ممکن است مانند بسیاری از صنایع دستی ما با ماشینی تر شدن زندگی به حاشیه رانده شود. این خطر به لحاظ سیطره شرایط زندگی مدرن، بسیاری از هنرهای دستی ما را تهدید می‌کند و همواره دامنه آن به طور اجتناب پذیری گسترده‌تر می‌شود.

ما باید تلاش کنیم تا اجازه ندهیم فرش به عنوان یکی از هنرهای جدی ما در معرض زوال قرار بگیرد و این جشنواره کمک شایانی به فرهنگ سازی در این زمینه و جلب توجه نسل جوان به ویژه دانشجویان به قابلیتها و توانمندیهای فرش ایران می‌کند.

از رهگذر این جشنواره می‌توان ضمن ارضای ذوق فرهنگی و هنری دانشجویان، توجه آنان را به این هنر - صنعت ارزشمند معطوف کرد و حتی آنها را متوجه بعد اقتصادی و درآمدزایی آن ساخت.

خبرهایی از جشنواره

آقای افشنین متقدی (مسول امور انجمنهای علمی دانشجویی وزارت علوم) و آقای مهران حسن زاده (مسول کانونهای دانشجویی وزارت علوم) در گفت و گو با مدیر جشنواره بر فعال شدن انجمنهای و کانونهای مرتبط دانشجویی در رشته ها و گرایشهای مختلف تاکید کردند و از تلاش خود برای درگیر شدن این نهادهای دانشجویی در دانشگاههای مختلف کشور با فرش و جشنواره خبر دادند.

شایان ذکر است در همین راستا انجمنهای علمی دانشجویی دانشگاه کاشان در

رشته های مختلف با ریس انجمن علمی فرش دیدار داشتند و چگونگی ارتباط با

مقوله فرش را مورد بررسی قرار دادند.

چند و چند بودن فرش موجب مرتبشدن زمینه های گوناگونی می شود. ارتباط

مهندسی صنایع با ارگونومی در فرش و طراحی دارهای اینم برای بافتگان، ارتباط

رشته معدن با دندانه های مورد استفاده در نگریزی، ارتباط جامعه شناسی با بررسی

جامعه فرشاپ کشور، ارتباط رشته اقتصاد با اصول و وضیعت اقتصاد و بازرگانی فرش

و... می تواند پیوند دهنده رشته های مختلف با فرش باشد.

انجمن علمی دانشجویی فرش دانشگاه کاشان نیز به جمع برگزار کنندگان "پیش

جشنواره" پیوست. این انجمن مسابقه ای فرهنگی، هنری را با موضوع فرش در قالب

"پیش جشنواره" برگزار می کند.

گفتنی است دانشگاه های هنر تهران، باهنر کرمان و آزاد اسلامی پیشند نیز از

میزبانان آتی جشنواره هستند.

با صدور حکمی از سوی مدیر کل امور فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری،

دکتر امیرحسین چیت سازیان به عنوان "دبیر علمی جشنواره" معزفی شد.

بر پایه گفت و گوها و رایزنی های صورت گرفته، احتمال همنوایی "سومین همایش

دانشجویان و دانش آموختگان فرش کشور" با "جشنواره فرهنگی، هنری فرش" قوت

گرفته است که به محض قطعی شدن، اطلاع رسانی لازم در این زمینه صورت خواهد

پذیرفت.

همه آثار پذیرفته شده، لوح شرکت در جشنواره را دریافت خواهند کرد. در میان آثار پذیرفته شده، برخی آثار از سوی هیات داوران به عنوان آثار قابل تقدیر معرفی می شوند که این آثار لوح سپاس نیز دریافت خواهند کرد. در میان آثار قابل تقدیر، برترین ها به عنوان آثار برگزیده معرفی می شوند که از جوابز نقدی ارزندهای نیز بهره مند خواهند شد.

آخرین مهلت برای دریافت آثار، هشتم اسفند ماه سال جاری است و دانشجویان علاقه مند به شرکت در جشنواره برای این حضور فرصت پیشتری نخواهند داشت.

ویژه نامه جشنواره فرهنگی، هنری فرش - شماره یکم، بهمن ماه ۸۶

مدیر مسؤول: محمد رضا عابد

سردیر: حمید کارگر مدیر اجرایی: داود شادلو

با همکاری:

سیما توکلی خالدی، مرتضی تموری، محمد حسن پور، کتابخان طایفی، منصوره مظفری

گرافیک و صفحه آرایی: دفتر گرافیک تندیس

نشانی دبیرخانه جشنواره:

تهران، انتهای خیابان سپهبد قرنی، نرسیده به پل کریمخان زند

نش کوچه بهرام چوبی، بلاک ۱۸۵، ساختمان شماره ۵ وزارت بازرگانی، طبقه ۸

الحمد علمی فرش ایران

تلفن: ۸۸۸۲۷۱۲۶ نمبر: ۸۸۸۲۷۱۲۵

www.farsh.parsiblog.com

جشنواره در بالاترین ردۀ برای هدایت و راهبری امور، دارای شورای سیاستگذاری است. این شورا مرکب است از: مدیر کل امور فرهنگی وزارت علوم (دکتر محسن اسلامی)، ریس انجمن علمی فرش ایران (دکتر امیرحسین چیت سازیان)، مدیر امور فرهنگی دانشگاه کاشان (دکتر سید عبدالمهدی هاشمی)، کارشناس امور جشنواره های وزارت علوم (قادر دلاروزناد) مدیر جشنواره (حمید کارگر) و دونن از استادان به عنوان مشاوران علمی جشنواره (دکتر محمد تقی آشوری و دکتر ابوالقاسم دادر) شایان ذکر است که از زمان برپایی نشست شورای سیاستگذاری در بیست و خرد ماه امسال تا کنون، اتگیزه، تلاش و همت مشاور معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم جناب آقای دکتر مصطفی عباسی مقدم همراه باور دبیرخانه جشنواره پوده است که توجه و پیگیری ایشان را در این امر ارج می نهیم.

اطلاع رسانی درباره اخبار و برنامه های جشنواره به شکل گستردۀ ای انجام شده و تداوم دارد. در همین راستا پس از ارسال پوستر و فراخوان جشنواره به پیش از ۴۰ دانشگاه و مرکز آموزشی در سراسر کشور، فراخوان جشنواره در روزهای یا زمانی آذربایجان روزنامه های "ایران"، "اعتماد"، "تهران امروز" و "بانی فیلم" نیز به چار رسید. همکاری خبرگزاری ها، مطبوعات و پایگاه های اینترنتی نیز در این زمینه شایسته تقدیر است به ویژه خبرنگاران محترم خبرگزاری های ایرانا، موج، میراث فرهنگی، میراث آریا، مهر، آنا، ایسکانیوز، شهر، ایانا، واحد مرکزی خبر و شبکه خبر در این زمینه همراه باور ستد خبری جشنواره پوده است.

پایگاه های اطلاع رسانی حوزه فرش به ویژه سامانه اطلاع رسانی مرکز ملی فرش ایران، سایت اطلاع رسانی فرش ایران (کارتوپ) و پایگاه علمی، پژوهشی فرش ایران (راگ آرت) نیز به خوبی به اندک اس اخبار جشنواره پرداخته اند که سپاسگزار شان هستیم.

تا کنون دو نشست خبری درباره جشنواره با حضور اهالی مطبوعات و رسانه ها برگزار شده است. شنبه سوم آذرماه نخستین نشست خبری جشنواره در ساختمان مرکزی وزارت علوم در تهران با حضور مدیر کل فرهنگی وزارت علوم، ریس انجمن علمی فرش ایران و دبیر جشنواره برگزار شد و یکشنبه هجدهم آذرماه نیز نشست خبری منطقه ای جشنواره در دانشگاه کاشان و با حضور معاون دانشجویی و فرهنگی این دانشگاه، ریس انجمن علمی فرش ایران و دبیر جشنواره به انجام رسید.

در این دو نشست اهداف، برنامه ها و چگونگی برپایی جشنواره به صورت رو در رو به اطلاع خبرنگاران رسانه های جمعی رسید.

فهرست داوران تخصصی هر یک از رشته های جشنواره در حال تکمیل است. با توجه به تنوع و گوناگونی رشته های علمی، ادبی و هنری در جشنواره و قالبهای مختلف که دانشجویان می توانند به خلق اثر پردازند، ضروری است تا داوران پرشماری دبیرخانه را در امر گزینش آثار برتر باری رسانند که فهرست مربوطه با مشورت صاحب نظران هر رشته در حال تکمیل و نهایی شدن است.

تا کنون چندین جلسه به منظور هماهنگی انجمنهای علمی دانشجویی فرش در دانشگاهها با دبیرخانه جشنواره برگزار شده است. از جمله گروهی از دانشجویان رشته فرش دانشگاه هنر تهران مهمان دبیرخانه جشنواره شدند، دانشجویان رشته فرش دانشگاه کاشان پذیرای دبیر جشنواره در جمع خود بودند و دانشجویان رشته فرش دانشگاه آزاد اسلامی پیشند به هم صحبتی و هماهنگی با ریس انجمن علمی فرش پرداختند.

جشنواره فرهنگی، هنری فرش

به (۹۰) ایدت
تصویر ...

(۱) : نشست هماهنگ با دانشجویان دانشگاه هنر تهران

۲	۱
---	---

(۲) : نشست هماهنگ با انجمن علمی دانشجویی فرش کاشان

۵	۳
---	---

(۳) : برایزنی مدیر کل فرهنگ و ارتباطات اعلان با رئیس انجمن علمی فرش و دبیر جشنواره

۶	۷
---	---

(۴) : خبر رسانی درباره جشنواره در دومین سمینار ملی تحقیقات فرش

۹	۸
---	---

(۵) : تلاش‌های دبیرخانه ای (اعاده سازی و ارسال بوسټر)

(۶) : نشست خبری جشنواره در دانشگاه کاشان

(۷) : نشست خبری جشنواره در وزارت علوم

۱۳۹۲

میراث سازی ایران

وزارت بهزیستی
مرکزی فرش ایران

امان علمی فرش ایران

دانشگاه کاشان

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری
وزارت کشور